

Földvári Erika

FOGALMAZÁS

Munkatankönyv

3

Földvári Erika

FOGALMAZÁS

Munkatankönyv harmadik osztályosoknak

14., változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2020

Szia!

Ebben a tanévben ismét új tantárggyal, a fogalmazással gyarapszik az órarendünk. A fogalmazás azt jelenti, hogy érthetően, kifejezően építjük fel gondolatainkat.

Nagyon szeretek a barátaimmal és másokkal beszélgetni, ám nagyon sokszor volt úgy, hogy félreértették, amit mondtam. Az is előfordult már velem, hogy megpróbáltam mesét vagy történetet leírni. Azt hittem, nagyon jól sikerült, de amikor elolvastam, egy cseppet sem tetszett. A fogalmazás-órákon majd megtanulom, hogyan kell pontosan megfogalmazni a gondolataimat, leírni az eseményeket, a történeteket. Még az is lehet, hogy egyszer híres író leszek!

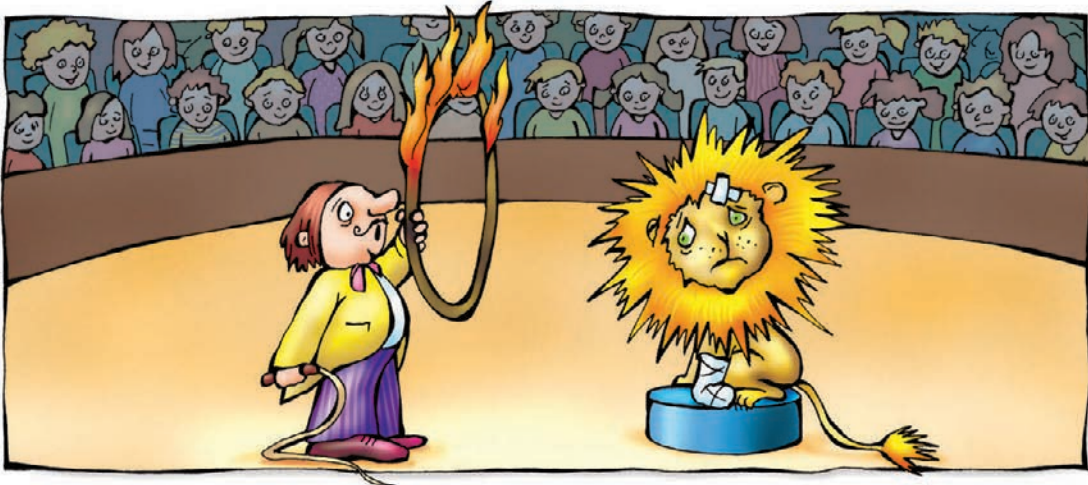
Regő

Mondatok összekapcsolása

1. Üljetek körbe! Egyikőtök kezdjen el egy mondatot, amit a mellette ülő befejez! Ezután ő is mond egy fél mondatot, amelyet a társa fejez be. Így megy tovább a játék addig, amíg vissza nem ér a kezdő játékoshoz.
2. Mindannyian írjatok le egy-egy szót! Egyikőtök elkezd egy történetet a saját szavával. Rámutat valamelyik társára, aki a saját szavával folytatja a történetet. A játék addig folytatódik, amíg mindenki sorra nem került.
3. Írd le három mondattal *A szomorú királykisasszony* című mese tartalmát!

4. Találj kapcsolatot a jelenet és a szavak között! Írj három mondatot!

villamos, hajkefe, lámpaoszlop

5. Alkoss a szókérták szavaival magadról szóló mondatokat!

vajaskifli

szöveges feladat

szerencsepatkó

6. Írd le, hogy mi történt azután!

Fogócskáztam a barátaimmal. Megbotlottam egy kőben, és elestem.

Észrevettem, hogy a cserépben elhervadt a virágom. Szaladtam az öntözőkannáért.

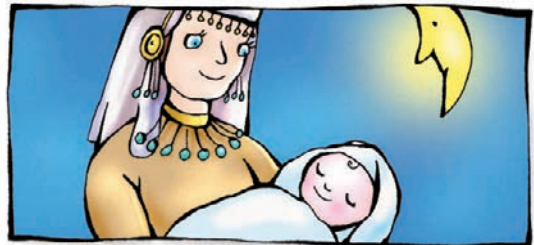
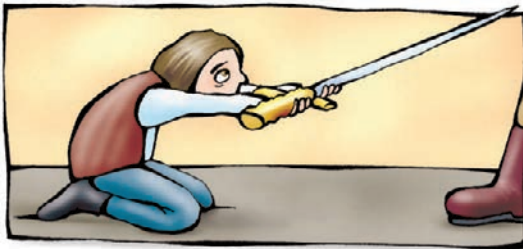
Megnyitottam a vízcsapot, mert fürödni szerettem volna. A tévében éppen a kedvenc rajzfilmemet vetítették, ezért megfeledkeztem a fürdésről.

A buszon kérte az ellenőr a bérletemet. Akkor vettem észre, hogy nincs nálam, mert a másik nadrágom zsebében maradt.

Anyaggyűjtés olvasmányélmény alapján

1. Írj a képek alá olvasmánycímeket! Meséld el az egyik történetet!

2. Hallgasd meg *A kiskondás* című mesét! Válaszolj a kérdésekre! Olvasd fel a válaszokat!

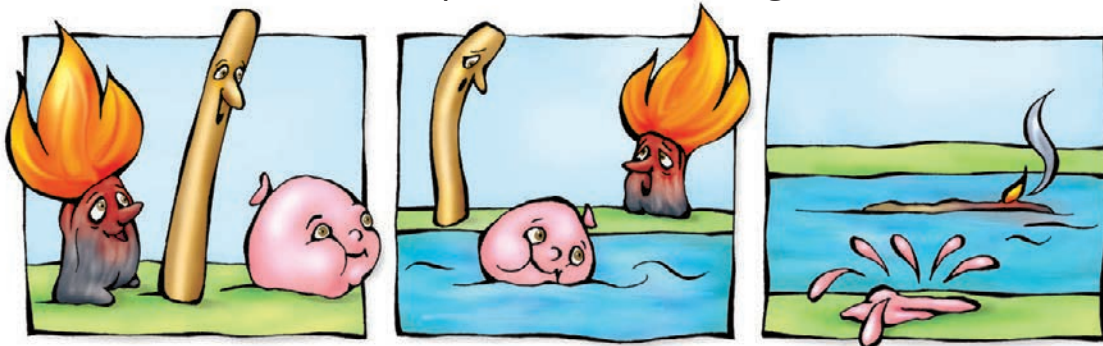
1. Miért indult útnak a kondásfiú?
2. Kikkel találkozott útja során?
3. Hogyan segítettek neki a királyi udvarban?
4. Mi történt a kiskondással?

3. Írj mondatokat a szókapcsolatokkal! Írd a vonalra az olvasmány címét!
Mondd el az olvasmány tartalmát!

végeláthatatlan sáttortábor, a fejedelem tanácsa, Magyar országa,
a nemzetségek közösen birtokolják

4. Mondj olyan történetet a képsor alapján, amelyben a hólyag, a szalma-
szál és a tüzes üszök szerepel! Ne feledkezz meg a címről!

5. Írj le öt olyan olvasmánycímet, amelyhez az író olvasmányai alapján gyűj-
tött anyagot! Magyarázd meg, hogy szerinted miért ezt az anyaggyűjtési
módot választotta!

6. Játsszatok! Te vagy a történész, meséld el, hogy hogyan éltek honfog-
laló ősaink!

A tárgyalás tagolása

1. Mondd el a történetet a képek alapján! Sorold fel az elbeszélés helyszíneit! Fogalmazz címet!

Egyik reggel rosszkedvűen indultam az iskolába.

Azóta is a tantermünkben él.

2. Összekeveredtek egy elbeszélés bekezdései. Számozással tegyél rendet!

Nagyszakácsiban

- A szakácsok a régi kornak megfelelő ruhákban sűrögtek-forogtak. Csak a királyok korában ismert eszközöket és alapanyagokat használhattak, ezért nagyon sok érdekes dolgot láttam.
- Amikor megérkeztünk, már tartott a főzőverseny. Az üstökben forrt a víz, a kemencékben sülték a húsok. Az egész faluban érződött a sült hús illata.
- Tavaly nyáron a szüleimmel elmentünk Nagyszakácsiba. Ez az a falu, ahol régen a királyi szakácsok éltek.
- Délutánra befejeződött az ételek elkészítése, és kezdődött a bemutató. Óriási tálakon pompázott a sokféle finomság. Sült vadaktól, madaraktól roskadoztak az asztalok.
- A zsűri a legszebb tál, a legötletesebb étel készítőit jutalmazta az első díjjal. Az értékelés után megkóstolhattuk a finomságokat. Nekem nem nagyon ízlett a hús, de rettenetesen élveztem az egész versenyt.
- Nagyon jó lenne, ha az idei főzőversenyen is részt vehetnék!

3. Keresz az olvasmányok között olyat, amelyben a tárgyalás több bekezdésből áll!

Jelöld csillaggal a bekezdésekre igaz állításokat!

- Van olyan bekezdés, amelyik nem kapcsolódik a történethez.
- Van olyan bekezdés, amelyben megváltozik az esemény helyszíne.
- Van olyan bekezdés, amelyben megváltoznak az esemény szereplői.
- Van olyan bekezdés, amelyben semmi változás nem történik.

4. Folyamatosan írtam le egy mesét. Jelöld jellel, hogy hol kezdenél új bekezdést!

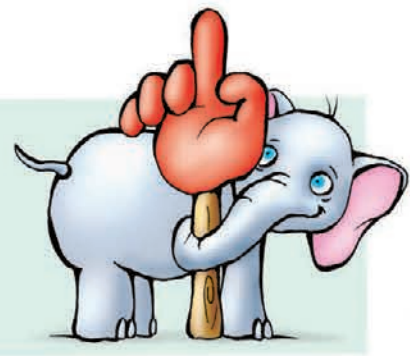
Farkast kiáltott

Egyszer egy legény juhokat őrzött a legelőn. Már nagyon elunta magát, nem talált semmiféle elfoglaltságot. Azt gondolta, hogy megtréfálja a parasztokat, akik a földeken dolgoztak. Vértárgasztó hangon kiabálni kezdett, hogy rátámadt egy farkas. Összeszaladt mind a nép a földekről. Kapát, kaszát ragadtak, mentek a farkas ellen. Hanem, amikor a fiú közelébe értek, csak a békésen legelésző nyáját látták. A bojtár elégedetten mosolygott a bajusza alatt. A felháborodott embereknek megmagyarázta, hogy csak azért kiáltozott, mert egyedül érezte magát. Az emberek megdorgálták, de megbocsátottak neki. Hanem a bojtár még egyszer kétszer így tett. Nem is mozdult a kiáltozásra senki. Ám egyszer csak ugyan a nyájra tört a farkas. A fiú segítségért kiáltozott, de a parasztok rá se hederítettek, mert azt hitték, hogy ismét rászedi őket. A farkas pedig ezalatt alaposan megtömte a bendőjét.

(Lev Tolsztoj nyomán)

Jegyzd meg!

Ha a tárgyaláson belül változik az esemény **helyszíne** vagy **ideje**, vagy **új esemény** lép be, akkor azt **új bekezdésbe** írjuk.

5. Tagold az ismert jellel a mese tárgyalásrészét!

Elaludni – felébredni

Volt egyszer egy kislány, aki minden este, amikor elálmosodott, hirtelen egészen pirinyónak érezte magát.

Mami – suttogta –, én egy kis hangya vagyok. A mami ebből rögtön megértette, hogy elérkezett a lefekvés ideje. Amikor felkelt a Nap, a kislány felébredt, de úgy érezte, hogy még mindig egészen pirinyó; kényelmesen elfér a kispárnán, és még marad is mellette egy kis hely. A mamája hiába keltegette. A kislány arra kérte, várjon, amíg megnő. Egy kis idő múlva végül úgy érezte, felkelhet.

Ujjongva ugrott ki az ágyból, s ezzel kezdetét vette az új nap.

(Gianni Rodari [dzsanni rodári] nyomán)

6. Írd le az elbeszélés hiányzó tárgyalását a füzetedbe úgy, hogy az adott kifejezésekkel alkotott mondatok legyenek az új bekezdések kezdő mondatai! A tárgyalás legalább hat mondatból álljon!

Indul a nap

Minden reggel fél hétkor ébreszt az anyukám.

megmosakszom
felöltözöm
reggelizünk
iskolába indulok

Tartalom

A szavak színes világa	4
Szavak a mondatokban	8
Mondatalkotás	12
Mondatok összekapcsolása	15
Mondatbővítés	17
Mondatszűkítés	19
Mondatjavítás	21
Szövegalkotás	23
A fogalmazások témája	26
A fogalmazások címe	30
Az anyaggyűjtés módjai	33
Anyaggyűjtés emlékezés alapján	35
Anyaggyűjtés megfigyelés alapján	37
Anyaggyűjtés olvasmányélmény alapján	40
Anyaggyűjtés elképzelés alapján	42
Összefoglalás, rendszerezés	44
A lényeges és a lényegtelen megkülönböztetése	46
A vázlat	49
Az elbeszélés	53
Az elbeszélés tagolása	56
A bevezetés	59
Az elbeszélés befejezése	62
Az elbeszélés fő része: a tárgyalás	65
A tárgyalás tagolása	69
Gyakorlás	72
A párbeszéd	74
Összefoglalás, rendszerezés	77
Szómagyarázatok	79

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6701 Szeged, Pf. 301, Telefon: (62) 470-101, 554-664

E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu

Felelős kiadó: Török Zoltán • Műszaki szerkesztő: Horváth Péter

Készült a Dürer Nyomda Kft.-ben, Gyulán • Felelős vezető: Aggod István

Terjedelem: 8,85 (A/5) ív • 2020. január • Tömeg: 200 g • Raktári szám: MS-1637